Tajrishcircle.org

پیروزی غافلگیرکننده لولا، پرتوی امید در جهانی تاریک است

نویسنده: هوگو آلبوکرکی [1]

ترجمه با کمک هوش مصنوعی، بازبینی و ویرایش توسط حلقه تجریش

شکست راست افراطی در برزیل به دست لولا، نه‌تنها جایگاهی قطعی برای رئیس‌جمهور برزیل در تاریخ دموکراسی جهانی رقم می‌زند، بلکه درس‌های ارزشمندی نیز برای سوسیالیست‌ها در سراسر جهان به همراه دارد.

پس از بازگشتی خیره‌کننده و الهام‌بخش که با بسیج گسترده مردم برزیل ممکن شد، لوئیس ایناسیو لولا دا سیلوا برای چهارمین بار در انتخابات ریاست‌جمهوری پیروز شد. این دستاورد نقطه عطفی بی‌سابقه در تاریخ سیاسی برزیل به شمار می‌رود: تاکنون هرگز نامزدی که در دور نخست انتخابات عقب افتاده بود، نتوانسته بود ورق را برگرداند و در نهایت پیروز شود.

این انتخابات که در آن لولا در برابر فلاویو بولسونارو، پسر ژائیر بولسونارو، رئیس‌جمهور پیشین برزیل، قرار گرفت ــ کسی که در حال حاضر به دلیل تلاش برای کودتا پس از شکست در انتخابات سال ۲۰۲۲ زندانی است ــ با دخالت‌های وقیحانه دولت ترامپ همراه بود. شرکت‌های بزرگ فناوری مانند متا نیز بی‌شرمانه به نفع راست افراطی عمل کردند. همه این‌ها در شرایطی رخ داد که دیگر مداخلات ترامپ در منطقه نیز موفقیت‌آمیز بود و به روی کار آمدن رؤسای‌جمهور راست افراطی، به‌ویژه در کلمبیا، منجر شده بود. وضعیتی که این تصور را ایجاد کرده بود که موج ترامپیستی در سراسر آمریکای لاتین شکست‌ناپذیر است.

لولا که در چهارم اکتبر با اختلاف حدود دو میلیون رأی شکست خورده بود، در ۲۵ اکتبر بیش از ده میلیون رأی جدید به دست آورد، در حالی که آرای فلاویو بولسونارو نسبت به دور نخست تنها اندکی بیش از سه‌ونیم میلیون رأی افزایش یافت. لولا سهم خود از آرا را تقریباً در تمامی شهرها و شهرداری‌های برزیل افزایش داد؛ آن هم در حالی که تنها سه هفته پیش، بسیاری دیگر شانسی برای پیروزی او قائل نبودند. آنچه در چنین مدت کوتاهی تغییر کرد، درسی برای سوسیالیست‌ها در سراسر جهان به همراه دارد.

[1] Hugo Albuquerque

Tajrishcircle.org

پیروزی چگونه رقم می خورد؟

در حالی که تظاهرات در حمایت از لولا، عمدتاً به ابتکار سازمان‌های دانشجویی، بلافاصله پس از شکست در دور نخست آغاز شد، کارزار انتخاباتی حزب کارگران تلاش کرد با نسل جدیدی از نیروهای چپ ارتباط برقرار کند. هم‌زمان، ورود آندره ژانونس، نماینده کنگره که به‌تازگی به‌عنوان نامزد حزب چپ میانه «رِده» بار دیگر انتخاب شده بود، تحولی بنیادین در راهبرد ارتباطی حزب ایجاد کرد.

لولا که هشتاد سال دارد، بلافاصله پس از دور نخست رأی‌گیری، نسل کاملاً جدیدی از نمایندگان تازه‌انتخاب‌شده کنگره را به برازیلیا دعوت کرد. با وجود رشد راست افراطی به بهای تضعیف راست سنتی و جریان میانه‌رو در انتخابات قانون‌گذاری که هم‌زمان با دور نخست انتخابات ریاست‌جمهوری برگزار شد، چپ توانست جایگاه خود را در کنگره ملی تقویت کند. چهره‌های جوانی که به رسانه‌های اجتماعی و ارتباطات مسلط بودند، وارد کنگره شدند و انرژی تازه‌ای به کارزار انتخاباتی بخشیدند.

از جمله این چهره‌های نوظهور می‌توان به آنا الیسا، نماینده بیست‌ویک‌ساله‌ای از ایالت میناس ژرایس، ایالتی که نمونه شاخص مناطق با آرای شناور در برزیل به شمار می‌رود؛ اریکا هیلتون، زن ترنس که با تعداد بی‌سابقه‌ای از آرا بار دیگر انتخاب شد؛ جونز مانوئل، کمونیستی از ایالت پرنامبوکو، زادگاه لولا؛ و گی‌یرمه کورتز، نماینده‌ای که خود را «توینک[2]» معرفی می‌کند، اشاره کرد. همه آن‌ها نماینده نسلی از جوانان هستند که در میان نسل زد برزیل میلیون‌ها هوادار دارند. آن‌ها ستاره‌های رسانه‌های اجتماعی‌اند، با وجود آنکه الگوریتم‌های این پلتفرم‌ها به نفع محتوای راست‌گرا عمل می‌کنند.

اما برجسته‌ترین چهره این کارزار، ژانونس چهل‌ودوساله بود که گروهی در واتس‌اپ با نام « Exército de Lula» (ارتش لولا) ایجاد کرد؛ گروهی که شمار دنبال‌کنندگانش به بیش از ده میلیون نفر رسید و ژانونس از طریق آن به تبلیغ و تهییج سیاسی سازمان‌یافته و منضبط پرداخت. تنها در عرض سه هفته، تقریباً از هر ده رأی‌دهنده برزیلی یک نفر به این گروه پیوست. ژانونس اغلب از سوی نخبگان روشنفکر قدیمی چپ نادیده گرفته می‌شود، اما همواره در میان توده‌های مردم محبوب بوده است. اکنون او به چهره‌ای واقعاً مشهور تبدیل شده است.

ژانونس با این فرض که الگوریتم متا علیه چپ سوگیری دارد، کارزارهای گسترده‌ای را در رسانه‌های اجتماعی سازمان‌دهی کرد. از جمله این اقدامات، تشویق هواداران لولا به انتشار عکس‌هایی از خود در اینستاگرام با پیراهن تیم ملی فوتبال برزیل بود؛ لباسی که زمانی نماد وحدت به شمار می‌رفت، اما بعدها راست افراطی آن

---

[2] توینک (Twink) اصطلاحی در فرهنگ همجنس‌گرایان مرد و جامعه LGBTQ+ است که معمولاً به مردان جوان یا جوان‌چهره، با اندامی لاغر و ظاهری ظریف گفته می‌شود.

Tajrishcircle.org

را به نمادی متعلق به خود تبدیل کرده بود. تعداد بی‌شماری از هواداران لولا به این اقدام پیوستند و این حرکت، یک روز پیش از تجمع ناموفق سازمان‌دهی‌شده توسط فلاویو بولسونارو در خیابان پائولیستا، یکی از مراکز مهم شهر سائوپائولو، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های اجتماعی پیدا کرد.

این راهبرد موفقیت‌آمیز بود. ژانونس با لحنی بازیگوشانه، واژگان نظامی راست افراطی را به شکلی تازه به کار گرفت و دنبال‌کنندگان خود در «ارتش لولا» را «سرباز» نامید. فراتر از مسئله الگوریتم‌ها، این اقدام ژانونس نظام نشانه‌ای سال‌های اخیر را نیز دگرگون کرد؛ سال‌هایی که طی آن خانواده بولسونارو با استفاده از اصطلاحات نظامی، پایگاه گسترده هواداران خود را بسیج کرده بود. البته این رویکرد چندان هم دور از انتظار نبود، چراکه خود بولسونارو و بسیاری از چهره‌های کلیدی پشت‌پرده او نظامی هستند یا پیش‌تر سابقه فعالیت نظامی داشته‌اند.

راست افراطی برزیل برای نخستین بار در تنگنا

راست افراطی حتی پس از شکست در سال ۲۰۲۲ نیز همچنان نیرویی قدرتمند در رسانه‌های اجتماعی باقی ماند؛ قدرتی که حاصل ترکیبی از ارتباطات مؤثر و برخورد ترجیحی شرکت‌های مالک این پلتفرم‌ها بود. در دوران ریاست‌جمهوری لولا، پست‌های نیکولاس فریرا، نماینده حامی بولسونارو در کنگره، حتی تعامل بیشتری نسبت به پست‌های ستارگان جهانی موسیقی پاپ به دست می‌آوردند. از این موقعیت برای پیشبرد کارزاری کثیف اما بسیار مؤثر در مخالفت با دولت سوم لولا استفاده شد.

در حالی که لولا پس از بازگشت قهرمانانه‌اش به ریاست‌جمهوری در سال ۲۰۲۲، در رأس ائتلاف پیچیده و گسترده‌ای از نیروهای سیاسی موسوم به «جبهه فراگیر»، ظاهراً درگیر مجموعه‌ای از اشتباهات سیاسی شده بود، مخالفانش در رسانه‌های اجتماعی شکست‌ناپذیر به نظر می‌رسیدند و توانسته بودند ارتباط مؤثری با مردم برزیل برقرار کنند. روشن است که انتقادهای راست افراطی ارتباط چندانی با مشکلات پیش روی دولت سوم لولا نداشت؛ بلکه متحدان بولسونارو از محبوبیت نسبتاً پایین دولت بهره می‌بردند تا برنامه خود را برای برچیدن دموکراسی در برزیل پیش ببرند.

پس از شکست دادن بولسونارو در سال ۲۰۲۲، پیروزی‌ای که یادآور بازگشت سیاسی خود لولا پس از دوران ریاست‌جمهوری‌اش در دهه ۲۰۰۰ بود، به نظر می‌رسید لولا در وضعیتی شبیه به فیلم «روز موش‌خرما[3] » گرفتار شده است؛ وضعیتی که در آن هر بحران دولتی با تحریک و بسیج گسترده راست افراطی تشدید می‌شد. جالب آنکه این وضعیت رکود تنها در سه هفته اخیر پایان یافت. راهبرد ژانونس هوای تازه‌ای به فضای سیاسی

[3] Groundhog Day

دمید و میلیون‌ها فعال سیاسی را از افسردگی‌ای که با توجه به بازگشت قریب‌الوقوع فاشیسم می‌توانست مرگبار باشد، بیرون کشید؛ چنان‌که لوئیس کارلوس آزنیا، روزنامه‌نگار باسابقه، نیز اشاره کرده است.

پخش زنده سرسام‌آور و بیست‌وچهارساعته ژانونس پیش از انتخابات، پس از یک برنامه زنده دیگر برگزار شد که میلیون‌ها بار دیده شده بود و در آن بسیاری از هنرمندان برزیلی سخن گفتند؛ برنامه‌ای که شاید بهترین جلوه‌های لولا و برزیل را به نمایش گذاشت. از آن لحظه به بعد، راست‌گرایان انحصار بلامنازع و آسوده خود را بر عرصه ارتباطات از دست دادند.

لولا بار دیگر توانسته است با توده‌های مردم ارتباط برقرار کند؛ اتفاقی که از زمان بازگشتش به ریاست‌جمهوری برای نخستین بار رخ می‌دهد. اما این چهارمین دوره ریاست‌جمهوری باید با شیوه متفاوتی از حکمرانی همراه باشد. این امر مستلزم رویکردی نزدیک‌تر به دو دوره نخست ریاست‌جمهوری اوست؛ دورانی که لولا توانسته بود چارچوب بحث‌های سیاسی در کشور را تعیین کند. با این حال، این بار به گفت‌وگو و تعامل فشرده‌تر با توده‌های مردم برزیل که پیروزی او را در این انتخابات رقم زدند، نیاز خواهد داشت. همه این‌ها در جهانی رخ می‌دهد که به معنای واقعی کلمه در آتش می‌سوزد. اقتصاد مشکل‌ساز خواهد بود و لولا ناچار است با بورژوازی‌ای مقابله کند که خواهان شکلی وحشیانه‌تر از سرمایه‌داری است؛ شکلی که حتی در برزیل نیز تاکنون سابقه نداشته است.

برای کسانی که در ۲۵ اکتبر شاهد بودند فلاویو بولسونارو چنان رفتار می‌کرد که گویی از پیش رئیس‌جمهور شده است، پیروزی غافلگیرکننده لولا مایه آسودگی خاطری تاریخی بود. برای کسانی که هفته‌های اخیر را در برزیل از سر گذرانده‌اند ــ در تظاهرات گسترده‌ای شرکت کرده‌اند که در تاریخ انتخابات این کشور بی‌سابقه بوده است و با هر مناظره میان لولا و فلاویو، و نیز با مشاهده غرور بی‌رحمانه و بی‌حدومرز رهبر راست‌گرا، خشمگین‌تر شده‌اند ــ سرانجام واژه‌ای که بیش از هر چیز بیانگر این لحظه است، امید است.

متن اصلی :

https://jacobin.com/2026/10/brazil-elections-lula-bolsonaro-comeback?utm_source=instagram&utm_medium=social&utm_campaign=feed&fbclid=PAVERTVgVMafxleHRuA2FlbQIxMABwZG9mAnNydGMGYXBwX2lkDzU2NzA2NzM0MzM1MjQyNwABp2mJJAt2BR3Gk-tR-RcoG824wj4HfH6j_g35g2g2JLz-LHPHzxnHn7JLfoFM_aem_piDAxVoThX1lSZfIM8hWig

Tajrishcircle.org